

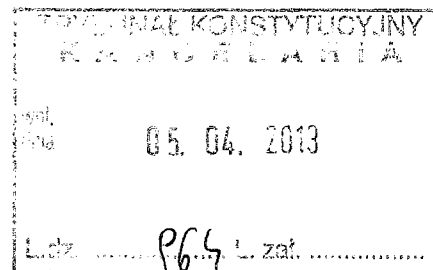

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 4 kwietnia 2013 r.

DPrC–IV–4604–2/13

dot. sygn. akt U 1/13

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z wnioskiem Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie niezgodności § 106 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249, z późn. zm.) z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.) i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)

na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.),

przedstawiam następujące wyjaśnienia w sprawie:

art. 106 § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych jest niezgodny z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 30 stycznia 2013 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności § 106 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Wnioskodawca zarzucił, że zawarta w art. 106 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, zwanego dalej „rozporządzeniem”, regulacja nakładająca na sąd obowiązek zawieszenia postępowania w przypadkach, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.) nie znajduje jakiegokolwiek umocowania na płaszczyźnie ustawowej. Jednocześnie Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, że § 106 ust. 1 rozporządzenia zawiera samoistną regulację, która nie znajduje żadnej podstawy w przepisach rangi ustawowej. Ponadto wskazał, że art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „u.s.p.”, przekazuje do uregulowania jedynie materię dotyczącą działalności administracyjnej sądów. Oznacza to, w ocenie Rzecznika, że § 106 ust. 1 regulaminu w sposób istotny wykracza poza zakres spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniu, a tym samym jest niezgodny z art. 41 § 1 u.s.p.

Zgodnie z art. 41 § 1 u.s.p. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, wydaje, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych określający wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania sądów, porządek czynności w sądach, porządek urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalne systemy i rozkład czasu urzędowania oraz szczegółowe warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach. Wydając rozporządzenie, należy brać pod uwagę zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania, uwzględniając potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom.

Na podstawie przytoczonego przepisu Minister Sprawiedliwości został umocowany do wydania aktu wykonawczego w postaci rozporządzenia z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych. W myśl § 106 ust. 1 rozporządzenia w przypadkach, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, sąd wydaje postanowienie i zawiesza postępowanie w sprawie. Natomiast zgodnie z art. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, stanowiącym powtórzenie art. 193 Konstytucji RP, każdy sąd może przedstawić Trybunałowi pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Wskazać trzeba, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych określa wewnętrzną organizację, porządek i czas urzędowania sądów powszechnych, porządek czynności podejmowanych w sądach, wykonywania zadań przez sędziów pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów oraz szczegółowe warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach. Przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane na podstawie art. 41 § 1 u.s.p., a tym samym posiada umocowanie na płaszczyźnie ustawowej i mieści się w zakresie upoważnienia ustawowego.

Jednakże należy podzielić pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich, że nie jest dopuszczalne uregulowanie podstawy zawieszenia postępowania cywilnego w akcie rangi podustawowej. Przepis § 106 ust. 1 regulaminu dotyczy działalności jurysdykcyjnej a nie administracyjnej sądu, przez co wykracza poza zakres upoważnienia zawartego w art. 41 § 1 u.s.p. Ponadto regulacja zawarta w § 106 ust. 1 regulaminu wprowadza wyjątek od konstytucyjnego prawa do rozpoznania sprawy przez sąd bez zbędnej zwłoki. Taki wyjątek można ustanowić tylko w akcie rangi ustawowej.

Obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace legislacyjne nad *projektem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych*. Jedną z projektowanych zmian jest również uchylenie rozdziału 10 w dziale III rozporządzenia, zawierającego § 106, który dotyczy działalności jurysdykcyjnej a nie administracyjnej sądu i winien zostać zawarty w ustawie.

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych jest w trakcie analizy uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych. Wskazać również trzeba, że Krajowa Rada Sądownictwa w opinii z dnia 8 marca 2013 r. nie wyraziła negatywnego stanowiska odnośnie uchylecia rozdziału 10 w dziale III rozporządzenia – Regulamin urzędowania sądów powszechnych i przeniesienia tej materii do aktu o randze ustawy.

Wskazać trzeba, że wydawanie postanowień oraz okoliczności podjęcia zawieszono go postępowania są określone w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), zwaną dalej „k.p.c.”. Zgodnie z art. 354 k.p.c., jeżeli kodeks nie przewiduje wydania wyroku lub nakazu zapłaty, sąd wydaje postanowienie. Natomiast art. 180 § 1 k.p.c. stanowi podstawę podjęcia z urzędu przez sąd postępowania, gdy ustanie przyczyna zawieszenia. Ponadto niezbędne elementy pytania prawnego kierowanego przez sąd do Trybunału Konstytucyjnego określa art. 32 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

W projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw opracowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości projektuje się dodanie w art. 177 § 1 pkt 3¹ ustawy – Kodeks postępowania cywilnego zgodnie z którym sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli przedstawił w tym postępowaniu pytanie prawne Trybunałowi Konstytucyjnemu albo Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jak wynika z uzasadnienia projektu założeń usytuowanie tej regulacji w rozporządzeniu jako w akcie wykonawczym nie jest wystarczające, gdyż przepisy dotyczące podstaw zawieszenia postępowania, jako wyjątki od konstytucyjnego prawa do rozpoznania sprawy bez zwłoki, należą do tzw. materii ustawowej. Wzorem projektowanego przepisu, jest treść art. 124 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.), z tym zastrzeżeniem, że zawieszenie postępowania będzie miało charakter fakultatywny.

Rada Ministrów przyjęła *projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* w dniu 27 listopada 2012 r. Aktualnie Rządowe Centrum Legislacji opracowuje na ich podstawie projekt ustawy.